

8JH-32

89.

Gazmend Kongoli

GAZMEND KONGOLI

854-32

K. 88
SHTETIA BOTONJESE

S

MALI

NOVELË

1548

40242

SHTETIA BOTONJESE «NAIM FRASHËRI»

Sa mori fund thirrja e mbramjes, ai i kërkoi leje komandantit të kompanisë, që të shkonte në magazinë. Të tjerët do të banin shetitjen e mbramjes. Ai nderoi komandantin dhe u largue nga rreshti. Të gjitha repartet po merrnin komandën për fillimin e shetitjes. Urdhnat e komandantëve të togave dhe kompanive kryqzoheshin dhe përziheshin në sheshin e madh të repartit. Edhe shkapetjet e këpucëve të ushtarëve në kalldramin e sheshit të madh kryqzoheshin dhe përziheshin në errësinën midis fjetoreve. Vetëm ushtari që kërkoi leje për të shkue në magazinë kalonte përbri dhomave kulturale-arsimore. Ai hoqi dorashkën e dorës së djathtë, nxori shaminë nga xhepi i kapotës dhe fshiu hundët. Ai ishte në qoshen e murit të dhomës së fundit kulturale-arsimore dhe ktheu kokën pas. Të gjitha repartet e rreshtueme njani mbas tjetrit nisën të lëvizin me një hap. Me hapin e parë filluen edhe kangët. Kompanitë këndonin kangë të ndryshme dhe kangët përziheshin dhe ngatërroheshin njana me tjetrën, por ushtari që kishte qëndruar në qoshe të murit të dhomës kulturale-arsimore e dallonte mirë kangën e kompanisë së tij. Pastaj ai veshi përsëri dorashkën dhe u kthye majtas në qoshe të murit. Rruga zbriste tatëpjetë dhe ai shpejtoi hapat. Përpara tij errësina ishte ma e dendun, pemët e lisat anës rrugës ishin shumë të zeza. Vetëm rruga e ngushtë e shtrueme

me zhavor fekste pak në ngjyrë hini të errët. Ai ecte me hapa të vogla e të shpejta dhe nuk po mendonte asgja, por menjherë i shkrepri në mend, megjithëse nuk mërdhifte fare se koha binte erë për borë.

«Sonte do të fillojë të bjerë edhe këtu borë», mendoi ai.

Ndjente një kënaqësi të madhe në të gjithë trupin, tek po përfytyronte borën që kishte lanë dje atje në mal. I vinte mirë kur i fërkohej qafa në jakën e ashpër të kapotës dhe i shtohej ndijimi i ngroftësisë. «Sonte do të fillojë të bjerë edhe këtu borë», mendoi përsëri dhe ngriti kokën. Qielli ishte i errët, i ftoftë.

Në magazinë kujdestari i kompanisë ja kishte ba të gjitha gati. Dhe po e priste.

— Ja, — i tha kujdestari, — dy palë këpucët. Futi në fund!

Kujdestari i tregoi dy palë këpucët ushtarake që qenë në buzë të tryezës së gjatë në hyrje të magazinës dhe, tue shpalosë një çantë të madhe shpine, i hapi mirë grykën dhe ja mbjati me të dy duert.

— Futi në fund, — i tha.

Ushtari mori dy palë këpucët e lidhuna njana me tjetrën dhe i rregulloi mirë në fund të çantës së madhe.

— Tashti pakon e barnave, — i tha kujdestari tue ja tregue me kokë.

Ushtari mori pakon. E rrotulloi nëpër duer. Ishte ma shumë e gjatë se e gjanë.

— Fute ijas, — tha kujdestari.

Ushtari tha:

— Ta hapim e t'i fusim ca nëpër këpucë. Edhe po të laget çanta...

— Mirë, — tha kujdestari. — Hape!

Ushtari shpalosi letrën e trashë të ambalazhit. E shpalosi ngadalë e me kujdes. Mbrenda në pako tringëllinin disa shishe. Kur e hapi krejt, pa tri shishe të vogla. Të tjerat ishin kutia të ndryshme të vogla; kishte edhe ma të mëdhaja, katrore dhe petashuqe, të tjerat stërgjate, me etiketa të bukura me gërma të mëdha e të vogla me ngjyra të ndryshme. Kishte edhe qeska të vogla prej letre. Kishte fasho dhe pako të rrumbullakta pambuku.

Të dy së bashku, kujdestari dhe ushtari, nisën të mbushnin këpucët, tue i futë kutiat e qeskat e barnave me kujdes, në mënyrë që këpucët të merrnin sa ma shumë.

— Shisheet e pakot e fashove e të pambukut mblidhi me letrën, — i tha kujdestari.

Ushtari i mblodhi me letrën e ambalazhit dhe bani një pako jo aqë të bukur siç qe në fillim. I gjeti vend mirë, sipër këpucëve. Pastaj futi në çantë me radhë bukët dhe nëpër to, anash ku kish boshlliqe, rراسi kutiat e konservave dhe qeset me oriz e makarona. Çanta u mbush kështu plot e përplot. Gryka nuk i mbyllej mirë, por ai e rregulloi aqë bukur, sa që asnjë nga kutiat e konservave që kishte shtruar sipër nuk mund të binte. Çanta ishte gati dyfish e ca ma e madhe nga çantat personale të zakonshme të ushtarëve, por ai e dinte se kjo mbahej ma mirë në shpinë. Ai kishte mbajtur edhe herë të tjera çantë të tillë të madhe. E vendosi në buzë të tryezës. I shtrini mirë rrypat. U kthye me shpinë dhe përkuli gjunjët. Kujdestari

e ndihmoi të fuste krahët në të dy rrypat kryesorë. Ai i lidhi mirë në gjoks e u çue drejt. Falenderoi kujdestarin, mori leje të largohej, nderoi, u kthye ushtarakisht dhe doli nga magazina. Megjithëse në magazinë drita e elektrikut nuk kishte qenë shumë e fortë, kur doli iu duk errësina shumë e madhe. Por ai e dinte mirë rrugën për t'u kthye në fjetore. U nis. Kangët e shetitjes së mbramjes nuk ndigjoheshin ma. Qetësia ishte e madhe.

Mbas disa hapave atij iu mësuen pak sytë në errësinë dhe nisi të ecë ma i zhdërvjelltë. Si bani një copë rruge, i erdhi në mend diçka dhe nisi t'i shpejtojë hapat. Iu kujtue letra. Mbasdite tek sa rrinte në dhomën arsimore-kulturale shkroi një letër për të vëllanë. I vëllai kishte shkue ushtar. Ishte ushtar i ri sivjet. Dy-tre muejt e parë ushtarin e ri e merr malli shumë për shtëpinë, për familjen, për shokët, e fshatit dhe pret përditë letra.

Tue mendue për të vëllanë, ai sillte në mend përfytyrimet e veta të vitit të parë, mallin që kishte dhe letrat që shkruente vetë gati ditë për ditë, sidomos ata dy-tre muejt e parë. Pastaj përsëriste me mend këshillat që i kishte shkruar në letër të vëllait. Kjo ishte letra e katërt që do t'i dërgonte dhe në çdo letër i kishte çue të vëllait mjaft këshilla. I vëllai sikur i dukej pak i papjekun. Jo se ja kishte frikën mos të bante ndonjë marrëzi, por kishte qejf që ai të ishte shembullor, sepse ishte edhe ma i mençëm. Ai duhej të bahej ma i zoti. Ai mund të shkonte edhe në shkollë ushtarake për t'u ba oficer, mbasi të kryente shërbimin. Ai po të donte mund të bahej oficer shumë i zoti. Po nëqoftëse ai nuk donte të bahej oficer, mund të

bahej shumë i zoti për çfardo që të kishte qejf.

Këto nuk ishin këshilla që i kishte shkruar vetëm në këtë letër dhe tashti po i mendonte për herë të parë. Ai ja kishte thanë sa herë të vëllait se ishte shumë i mençëm e mund të bahej shumë i zoti për çfardo që të kishte qejf.

Edhe kur iu afrue fjetoreve ai shpejtoi mjaft që të arrinte në shtratin e vet pa i pasë zanë ende gjumi shokët. Zijanë që kishte pranë shtratit të vet e zinte menjherë gjumi, sa vinte kokën në jastëk. Ai donte t'ja linte letrën Zijait për t'ja dhanë të nesërmen postjerit të repartit, se Zijai ishte shumë i kujdesshëm. Po fundi i fundit mund t'ja linte edhe Sotirit. Edhe Sotiri ishte shumë i kujdesshëm. Por, si dukej, të gjithë tashti i kishte zanë gjumi. Ai u vonue dhe ushtarët i ze shpejt gjumi.

Në fjetore kishte qetësi ma të madhe se jashtë. Ushtari i shërbimit ecte në majë të gishtave dhe kontrollonte në gjysëm errësinën e fjetores se mos ndonjani nuk ishte mbulue mirë.

Me çantë në shpinë ai ndaloi pranë tryezës në hyrje të fjetores. Aty kishte mjaft dritë. Lampa e vogël elektrike në hyrje të fjetores përhapte një dritë të zbehtë. Ai nisi të zgjidhë çantën. U kthye me shpinë nga tryeza, përkuli pak gjujët, derisa çanta u mbështet mirë në tryezë. Nxori krahët nga rrypat anësorë dhe u çlirue nga çanta. E mori pastaj çantën nër duer tue e kapë nga rrypat dhe mengadalë, që të mos bante zhurmë, u drejtue për te shtrati. Në koridor midis shtretënve u takue me ushtarin e shërbimit. Ishte Kamberi i kompanisë së tij.

— Do nisesh nesër?

— Me mëngjes.

— I more të gjitha?

— Po.

I uli pak duert dhe e takoi çantën përtokë.

— E paske dingas. Ka për ta nxjerrë shpirtin. Gjithë ajo rrugë e gjatë! Deri ku ka ra bora?

— Në qafë të malit pardje, kur erdha, e lashë gati një pëllambë.

— Po nuk pat ra borë, deri në qafë e ke ma lehtë. Por mund të ketë ra përsëri.

— Sonte them se ka për t'ja shtruar edhe këtu.

— Hajt vëlla, udhë të mbarë! Të fala shumë edhe Skënderit edhe Taqos! Natën e mirë!

— Skënderin e lash sëmurë.

— Pse? Ç'ka?

— S'e di. Ethe të larta. Natën e mirë.

U përçafuen. Kamberi vazhdoi të kontrollojë ushtarët që flinin. Ai ngriti çantën peshë dhe u drejtue për te shtrati. La çantën për tokë. Nisi të xhvishej. Tue u xhveshë u çue dy-tri herë në majë të gishtave të shikonte në se i kishte zanë gjumi shokët pranë shtratit të tij. Edhe Zijai edhe Sotiri po flinin. Mendonte për letrën e të vëllait. I vinte keq t'i zgjonte shokët. Ata posa i kishte zanë gjumi. Kapotën edhe xhaketën i hudhi mbi shtrat. U ul të hiqte këpucët. Do ta fuste letrën në çantën e Zijait dhe nesër posa të binte buria, do t'i thoshte Zijait të mos harronte t'ja jepte letrën postjerit. Palosi pecet dhe i vu sipër këpucëve dhe këpucët i rregulloi pranë kambës së majtë të shtratit të vet. Ngjiti nalt çantën. Hypi sipër. Vendosi çantën te pezuli i mbrendshëm i dritares që binte te kryet e tij. Hapi bataniet e shtratit. Hudhi kapotën sipër batanieve. Palosi xhaketën dhe e vendosi për-

tej jastekut. Hoqi pantallonat, i palosi edhe ata dhe i vu mbi xhaketën. Atij i dukej se s'po mendonte asgja, kur kujtoi letrën që harroi ta nxirrte nga xhepi dhe s'i erdhi mirë që u ba harraq. Mendja e tij në ato çaste bluante te rruga që do të bante nesër, te bora në se do të binte sonte apo jo, te shokët që prisnin ushqimet, barnat, këpucët. Dhe kishte harrue të nxirte letrën nga xhepi. Shpalosi përsëri xhaketën, nxori zarfin, u ngjat te kryet e Zijait dhe i mori çantën. E zgjidhi, futi zarfin brenda, e lidhi mirë dhe ngadalë e me kujdes e vu përsëri në vend. Zijai flinte si qingj. Të vinte keq ta zgjoje. Nesër posa të binte buria, do t'i thosh se në çant i ka futë letrën për të vëllanë e të mos harronte t'ja jepte postjerit.

U fut në shtrat. I shkuen mornica tue u mbulue. Dhe u mbulue mirë e mirë, rراسi bataniet nga shpina, e te qafa dhe ashtu në ijë nuk lëvizi ma. Shetiti sytë tutje në gjysmë errësinën e fjetores. Dikush po gërhiste me të madhe. Deri në atë çast ai as që e kishte ndigjue gërhitjen e madhe që vinte përtej tetë a nandë shtretënve, kurse tashti menjherë iu duk shumë shqetësuese. Por mbas pak ai nisi të mendojë shumë gjana që kishin lidhje njana me tjetrën e shumë të tjera që s'kishin lidhje fare midis tyne dhe e harroi e s'po e ndigjonte ma gërhitjen e madhe, megjithëse gërhitja sa vinte dhe shtoej.

Sa po e koste gjumi, dikush që flinte foli me za të naltë dhe atij iu trazue gjumi. U kthye në anën tjetër nga Zijai. U mundue të mbulohej përsëri mirë, rراسi bataniet nga shpina e ma fort te qafa, por iu duk se nuk mundi të mbulohej aqë

mirë sa radhën e parë. U mundue ta vendoste mirë krahun që kishte zanë nën te dhe mbylli sytë. I hapi një çast dhe vrejti Zijanë. Zijai flinte i qetë. Dhe ai përsëri mbylli sytë. Mendoi për porosinë e letrës, që të mos harronte nesër me ia thënë Zijait. Pastaj nuk deshi të mendonte asgjë më.

Gjumi e zu shpejt, nuk zgjati dhe ai nisi të shofë andrra. Zakonisht ai nuk shifte andrra, por sonte atij i doli në gjumë vajza e xha Birkos. Ai nuk e kishte pa asnjherë në andërr vajzën e xha Birkos, Zenepen, as në ushtri as në shtëpi. Ajo ishte mjelëse, në kooperativë; që një vajzë shumë e turpshme. Megjithëse ishin fqij, kurrë ndonjiherë nuk kishte folë me te, se ajo ishte shumë e turpshme dhe skuqej shpejt. E dinte se kishte qejf ta vështronte gjithmonë, por sepse kishte qejf ta vështronte kur kalonte ajo, ai nuk kishte mendue shumë. Dhe prandaj ndoshta nuk e kishte pa asnjherë në andërr as atje në shtëpi para se të vinte ushtar, as këtu që prej një viti e ca në ushtri. Por sonte atij i doli në gjumë pikërisht Zenepja e veshun me një fustan të bardhë. Ajo ishte zbathun dhe ecte ngadalë. Që kohë pranvere, po për çudi kish ra borë e madhe dhe ai nuk ja shifte ma kambët e zbathuna Zenepes, se ia mbulonte bora deri në gju. Kurse sipër gjunit vinte fustani i bardhë, borë i bardhë. Bile nuk ishte fare fustan ai. Ishte endun bora si cohë e bardhë dhe fustani ishte krejt prej bore. Dhe Zenepja nuk mërdhifte fare. Ajo qeshte dhe në të dyja faqet i krijoheshin dy quka të vogla. Dhambët i zbardhnin e i ndrinin si bora dhe buzët i skuqnin flakë.

Ai vunte, dridhej e shtrëngohej në gjumë, se